

ร่างเบื้องต้นที่ปรับเสนอ กรธ วันศุกร์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

224/3

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“นายทะเบียนสมาชิก” หมายความว่า นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับพรรคการเมือง

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดแก่พรรคการเมืองด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า รวมถึงการให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้พื้นที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ เป็นอันระงับสิ้นไป

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนและมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือแจ้ง ให้ถือว่าการประกาศหรือแจ้งในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

หมวด ๑

การจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้ง พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้อง ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตาม รัฐธรรมนูญ หรืออยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรืออยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น หรือเป็นผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรค การเมืองอื่นตามมาตรา ๙/๑ หรือเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุก คนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองคนละไม่น้อยกว่าสองพันบาทแต่ไม่เกิน ห้าแสนบาท

มาตรา ๙/๑ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่ น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนไว้ก่อน แล้ว ดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้องยื่นคำขอจด ทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับ แจ้ง ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าว ให้การรับแจ้งเป็นอันสิ้นผล

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่แจ้งตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะ ตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง ที่มีผู้แจ้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้ว

แบบ หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้ง และการรับแจ้ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการ เลือกตั้งประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง และคำประกาศอุดมการณ์ของพรรคการเมืองที่จะจัดตั้ง

มาตรา ๙/๒ หากนายทะเบียนเห็นว่ากรแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ เป็นไปตามมาตรา ๙/๑ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้แก้ไขเสียให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยัง แก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าผู้แจ้งไม่ประสงค์จะให้นายทะเบียนดำเนินการต่อไป และให้ นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบแล้วแจ้งคณะกรรมการทราบ

มาตรา ๑๐ ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายหลักของพรรคการเมือง และข้อบังคับ

(๒) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่จดทะเบียนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติของที่ประชุมต้องเป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้

ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๕/๓ ให้ถือว่าการประชุมตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๑ ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ (๒) เป็นผู้ยื่นคำขออนายทะเบียน และให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

คำขอจดทะเบียน การยื่นคำขอจดทะเบียน และการออกใบรับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ แบบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓ เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน
- (๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน
- (๓) คำประกาศอุดมการณ์ของพรรคการเมืองและข้อบังคับ
- (๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ซึ่งผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองรับรองความถูกต้อง
- (๕) หนังสือรับแจ้งของนายทะเบียนในกรณีที่มีการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙/๑

มาตรา ๑๔ คำประกาศอุดมการณ์ของพรรคการเมือง และนโยบายหลักของพรรคการเมืองต้อง

- (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- (๓) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (๔) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

มาตรา ๑๕ ข้อบังคับและมติของพรรคการเมืองต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑๕/๑ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) คำประกาศอุดมการณ์และนโยบายหลักของพรรคการเมือง
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
- (๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะผู้บริหารพรรคการเมือง
- (๖) การเลือกตั้งหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นาย

ทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และ
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้พ้น
จากการเป็นสมาชิก

(๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และ
ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้บริหารและสมาชิกพรรคการเมือง

(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภา
ผู้แทนราษฎรเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี

(๑๓) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง
และสาขาพรรคการเมืองซึ่งต้องเป็นไปโดยเปิดเผยและให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรค
การเมืองซึ่งเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัด

ข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๕) ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่าง
กว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิก หรือบุคคลซึ่งมี
ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๓) กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวถ่าง
แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยตรงหรือโดย
อ้อม จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๕/๒ หัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก
และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ มีวาระ
การดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

มาตรา ๑๕/๓ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและ
หลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒
มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕/๑ และมาตรา ๑๕/๒ ให้นายทะเบียนโดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการ รับผิดชอบจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง หรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตาม มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕/๑ และมาตรา ๑๕/๒ ให้มีหนังสือแจ้งให้ ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้แก้ไขเสียให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าผู้แจ้งหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนไม่ประสงค์จะให้นายทะเบียนดำเนินการต่อไป และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบแล้วแจ้งคณะกรรมการทราบ

มาตรา ๑๕/๔ การแก้ไขข้อบังคับให้การทำโดยมติที่ประชุมใหญ่ และให้หัวหน้า พรรคมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่มีมติ

หมวด ๒

การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๕/๕ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง แล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งเสริมซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง^๑

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการใดอันมีลักษณะเป็นทางการค้าเพื่อแสวงหากำไร มาแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๕/๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ต้องเป็นสมาชิก

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และ กรรมการบริหารพรรคการเมือง เป็นคณะผู้บริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๒๐ ให้คณะผู้บริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่และอำนาจดำเนินกิจกรรมของ พรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง และมติ ของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์

^๑มาตรา ๒๕๘ ก. (๒) ของร่าง รธน

ของประเทศและประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้เหรียญพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนก็ได้

ผู้บริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบต่อกรรมการในพรรคตามมติของคณะผู้บริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะผู้บริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้คัดค้านในที่ประชุมคณะผู้บริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏหลักฐานการคัดค้านนั้นในรายงานการประชุม หรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานในที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่การประชุมนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๒๑ คณะผู้บริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี คณะผู้บริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองกระทำการอันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือกระทำการใดอันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมควรเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เมื่อความปรากฏต่อคณะผู้บริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อคณะผู้บริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือนายทะเบียน ว่าสมาชิกกระทำการตามวรรคสอง ให้คณะผู้บริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้สมาชิกกระทำการดังกล่าวอีก แล้วแจ้งมติดังกล่าวให้นายทะเบียนทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว

ในกรณีที่คณะผู้บริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะผู้บริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และมีคำสั่งห้ามผู้บริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ผู้บริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ห้ามมิให้ผู้บริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๒๒ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยต้องมีกิจกรรมดังต่อไปนี้^๒

(๑) เสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ

(๒) ประสานประโยชน์ระหว่างประชาชนหรือกลุ่มคนในสังคม กับรัฐและหน่วยงานของรัฐ เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีเหตุผล

(๔) สร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนรู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยและประชาชน

มาตรา ๒๓ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องมี

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ หรืออยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรืออยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น หรือเป็นผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๙/๑ หรือเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑

^๒มาตรา ๒๕๘ ก. (๑) (๕) ของร่าง รธน

มาตรา ๒๓/๑ ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และต้องให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกให้นายทะเบียนทราบตามรายการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๒๓/๒ ให้นายทะเบียนมีหน้าที่ตรวจสอบรายชื่อสมาชิกของทุกพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลายพรรค ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบภายในและลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งเรียกเก็บจากสมาชิกซึ่งถูกลบชื่อตามวรรคสอง ให้พรรคการเมืองคืนแก่ผู้นั้น

มาตรา ๒๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (๑) ลาออก
- (๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓
- (๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคติดต่อกันสองปี

การลาออกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิก เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ สมาชิกผู้นั้นจะส่งสำเนาใบลาออกให้นายทะเบียนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้คณะผู้บริหารพรรคการเมืองหรือผู้กรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ใดยินยอมหรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิก หรือบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๓) กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าว่ำย แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับแก่ผู้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิที่จะได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่พรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง”

สาขา มาตรา ๓๑ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน และจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นในภาคใด พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน [และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนเสนอให้ตัดออกเพราะขัดต่อธรรมชาติของการเมือง]

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีแผนผังแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง และชื่อ ที่อยู่ และเลขประจำตัวประชาชนของหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วย

มาตรา ๓๑/๒ หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการบริหารพรรคการเมือง

จำนวน การได้มา การดำรงตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา ๒๒ ในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้น

ตัวแทน มาตรา ๓๒ ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองใด ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้นในจังหวัดนั้น

เมื่อแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง และตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๓๑/๒ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะจัดตั้งขึ้นนอกราชอาณาจักรมิได้

ประชุมใหญ่ มาตรา ๓๔ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่น้อยปีละหนึ่งครั้ง การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
 (๒) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
 (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง
 (๕) รายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปี

ที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๓๕ การประชุมใหญ่ให้จัด ณ สถานที่ที่กำหนดให้สมาชิกมาประชุมร่วมกัน^๓ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

^๓ไม่เปิดให้มีการประชุม Teleconference

มาตรา ๓๕/๑ การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้กระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๔ (๓) และ (๔) ให้ลงคะแนนลับ [ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้ลงคะแนนลับก็ให้ลงคะแนนลับ]

การจัดให้มีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๖ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่หรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามคำร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้เข้าชื่อร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญอาจยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อมีคำสั่งให้เรียกประชุมใหญ่พรรคการเมืองนั้น

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคสอง ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว ในการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งและสั่งให้นายทะเบียนสมาชิกเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองภายในห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นคนใดคนหนึ่ง เห็นว่าข้อบังคับหรือมติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๕ ให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าข้อบังคับหรือมติใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๕ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกข้อบังคับหรือมติดังกล่าว โดยจะให้มีผลมาแต่ต้นหรือมีผลนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก็ได้

here

มาตรา ๓๘ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ หรือรายการ ตามมาตรา ๑๒ (๔) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ตามมาตรา ๓๑ หรือ มาตรา ๓๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือรู้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไข รายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะยังไม่มีผลจนกว่านายทะเบียนจะได้รับการแจ้ง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๙ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรค การเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือน เมษายนของทุกปี ทั้งนี้ ในรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

รายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง อนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินการของพรรคการเมือง ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ และให้ นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ ของพรรคการเมืองช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกเป็น สมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ส่วนที่ ๒

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

และการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๑ พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมือง

ที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้รับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๒ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้ชี้แจงให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดตามวรรคสองให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหารือกับพรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๔๓ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณา เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหา หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเลือกกันเองรวมกันอีกกึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ วิธีการเลือกกันเองและจำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้สรรหาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเอง หรือผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ

มาตรา ๔๔ ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๓ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีใช่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร

หมวด ๓

การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง

ส่วนที่ ๑

การเงินของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๖ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมือง หรือที่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับหรือจ่ายเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี และบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิก ที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมือง หรือในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๖ บัญชีของพรรคการเมือง ประกอบด้วย

- (๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- (๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- (๓) บัญชีแยกประเภท
- (๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการและเอกสารประกอบการลงบัญชี และจัดทำภายในเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

มาตรา ๔๘ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ พร้อมทั้งบัญชีหรือสำเนาบัญชีตามมาตรา ๔๖ และให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เมื่อนายทะเบียนได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้วให้ประกาศให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๔๙ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร

ส่วนที่ ๒

รายได้ของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๐ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙
- (๒) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๓) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง
- (๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง
- (๕) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการรับบริจาคหรือการอุดหนุน
- (๖) เงินอุดหนุนจากกองทุน

(๗) ดอกผลของเงินและรายได้จากทรัพย์สินของพรรคการเมือง
 การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๓) และการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง
 ตาม (๔) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๑ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำ
 โดยเปิดเผยและแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการหาทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และเมื่อพรรคการเมือง
 ได้ดำเนินกิจกรรมหาทุนในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานรายได้ที่ทำได้และกิจกรรมที่จัดขึ้น
 ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จัดกิจกรรมดังกล่าว

การรายงานตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่
 หนึ่งแสนบาทขึ้นไปแก่กิจกรรมหาทุนนั้นด้วย

ส่วนที่ ๓

การบริจาคแก่พรรคการเมือง

มาตรา ๕๒ การรับบริจาคของพรรคการเมืองไม่ว่าจะรับบริจาคจากบุคคลใด
 ถ้ามีจำนวนตั้งแต่ห้าพันบาทขึ้นไป ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
 บุคคลใดจะบริจาคให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินสิบล้านบาทต่อปีมิได้
 และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคให้พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรค
 เกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจาก
 บริจาคแล้ว

มาตรา ๕๓ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขา
 พรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือ
 ประโยชน์อื่นที่เป็นการบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ต้องแจ้งให้
 พรรคการเมืองทราบ และให้พรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

มาตรา ๕๔ นับแต่วันที่มิพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ประกาศใช้บังคับแล้ว จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล
 การเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการ
 ดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือ
 มูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่ง
 ให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เว้นแต่เป็นกรณีของทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบ

แทนอื่นที่ไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้ ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและวิธีการแจ้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๕๕ ผู้เสียภาษีเงินได้ที่มีเงินได้บุคคลผู้มีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนให้พรรคการเมืองตามที่ตนระบุพรรคใดพรรคหนึ่งปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับการระบุดตามพรรคหนึ่ง พร้อมจำนวนเงินที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนาตามพรรคหนึ่ง ทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุนตามมาตรา ๕๕ นี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

มาตรา ๕๖ เมื่อมีการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับบริจาคต้องจัดทำบันทึกการรับบริจาคไว้เป็นหลักฐาน และจัดส่งบันทึกการรับบริจาคของพรรคการเมืองพร้อมเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ส่งให้แก่พรรคการเมือง เพื่อนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมืองไว้ก่อนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาค

เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นจากการบริจาคแล้ว ให้ลงรายการการรับบริจาคในบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมือง ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น และให้จัดส่งใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาค

ให้พรรคการเมืองประกาศบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงิน รายการทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับบริจาคทุกรอบสามเดือนให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๕๗ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นห้าพันบาท สำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดเพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน การสนับสนุนทางการเงินตามมาตรา ๕๑ ให้ถือเป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๘ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค ซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน และรายการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นของผู้บริจาคทุกราย
- (๒) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค
- (๓) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค
- (๔) จำนวนเงินจากได้รับบริจาคจากรายย่อยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตาม

มาตรา ๕๖ วรรคสอง

ในกรณีที่การบริจาคเป็นการให้หรือให้ใช้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในทางการค้าในท้องถิ่นหรือค่าของสินค้านั้นก่อน จึงบันทึกลงในบัญชีและในกรณีที่ไมอาจคิดมูลค่าได้ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นนั้น ให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา ๕๙ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมืองเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชีดังกล่าว

มาตรา ๖๐ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองสนับสนุนหรือส่งเสริมบุคคลใดไม่ว่าด้วยวิธีการใด ให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อน

ทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือ
กระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือ
กระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

มาตรา ๖๒ ห้ามข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียโรหรือชักชวน
ให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
การเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง โดยตนเองมิได้กระทำหรือมีส่วน
กระทำการตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง
หรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้ง
หรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง
หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง
ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่ง
ในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรง
ตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย

มาตรา ๖๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคจาก

(๑) บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียน
สาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยมีทุน
หรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่ เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว
หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือ
โดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) องค์การหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคว่าเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๔ บริจาคแก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง

มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง บริจาคให้พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามมาตรา ๖๕ ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๖๗ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริจาคว่าแก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดมาตรการและวิธีการควบคุม การได้รับการบริจาคว่าแก่พรรคการเมืองให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของการบริจาคว่าแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๔

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ

มาตรา ๖๘ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย
 - (๒) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕
 - (๓) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - (๔) เงินและดอกเบี้ยที่เรียกคืนจากผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องจากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
 - (๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
 - (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
 - (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๓
 - (๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน แต่กองทุนจะรับมอบเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลตามมาตรา ๖๔ ไม่ได้
 - (๙) เงินดอกผลของกองทุน
 - (๑๐) เงินรายรับอื่น
- เงินตาม (๒) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕
- การส่งเงินค่าปรับตาม (๕) หรือเงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้ากองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
- เงินของกองทุนให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุนและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๙ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๗๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลัง หนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานงบประมาณหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน เป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

วาระการดำรงตำแหน่ง เบื้องประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการครบองค์ประกอบคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๗๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๖๘ (๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ แต่ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ
- (๓) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖๘ (๓)
- (๔) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๖๘ (๔)
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๖๘ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่น ให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้ มิได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ให้นำมาจัดสรรร้อยละสิบ
- (๖) ร้อยละแปดสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๖๘ (๙)

มาตรา ๗๒ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ให้นำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุน และการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

- (๑) ไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๖๘ (๑)
- (๒) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖๘ (๓)
- (๓) เงินค่าปรับตามมาตรา ๖๘ (๕)
- (๔) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ (๖)
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ (๗)

(๖) ร้อยละยี่สิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๖๘ (๙)

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์

(๘) เงินรายรับอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่จะนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศมิได้ เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายของทุกปี ให้นำส่งคืนเข้ากองทุน

มาตรา ๗๓ การจัดสรรเงินตามมาตรา ๗๑ ให้พรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เงินจัดสรรตามมาตรา ๗๑ (๑) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามที่อยู่เสียภาษีได้ระบุไว้

(๒) จัดสรรร้อยละห้าสิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองได้รับ โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันในปีที่ผ่านมาต่อจำนวนเงินค่าบำรุงที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับมาในปีที่ผ่านมา แต่เงินที่จัดสรรให้ต้องไม่เกินเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองนั้นได้รับจากสมาชิกในปีที่ผ่านมา

(๓) ร้อยละห้าสิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างคะแนนเสียงที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันต่อคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ สำหรับปีอื่นให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามสัดส่วนที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๕๕ ตามอัตราส่วนเงินบริจาคทั้งหมดต่อเงินที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ

(๔) ในกรณีที่ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่อันเป็นผลจากการกระทำของสมาชิกของพรรคการเมืองใด เมื่อได้วงเงินที่จะต้องได้รับการจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้นตาม (๑) และ (๒) แล้ว ให้หักจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นฟ้องให้สมาชิกผู้นั้นชดใช้คืนออกจากเงินจัดสรรของพรรคการเมืองและส่งคืนเข้ากองทุนก่อน ถ้าภายหลังมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดปรากฏว่าผู้นั้นไม่ต้องรับผิดหรือรับผิดน้อยกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นฟ้อง ให้คณะกรรมการกองทุนจ่ายเงินคืนให้แก่พรรคการเมืองนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ถ้าเงินที่จัดสรรให้มีไม่พอ ให้ดำเนินการหักจากเงินจัดสรรในปีต่อ ๆ ไปจนครบ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิพรรคการเมืองที่จะไต่เบี่ยเอาจากสมาชิกที่ต้องรับผิดตามคำพิพากษา

เงินที่เหลือจากการจัดสรรให้ส่งคืนเข้ากองทุน

มาตรา ๗๔ เงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๗๓ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๒ การพัฒนาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มีคุณภาพและคุณธรรมอันดีงาม การส่งเสริมความรู้แก่สมาชิกและประชาชนในทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเมื่อใช้ไปเพื่อการใดแล้ว ให้จัดทำรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ ทุกหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือกัน พรรคการเมืองจะส่งรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้นายทะเบียนทราบก่อนก็ได้ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าค่าใช้จ่ายรายการใดไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้พรรคการเมืองใช้เงินที่ได้รับจัดสรรตามวรรคหนึ่งแต่ละด้านตามสัดส่วนที่กำหนดก็ได้

พรรคการเมืองจะใช้จ่ายเงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่งไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคหรือเพื่อจ้างบุคลากรของพรรคการเมืองหรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมิได้

ในการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไปสังเกตการณ์ตามควรแก่กรณี

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๗๔ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้พรรคการเมืองแก้ไขการใช้จ่ายในเรื่องนั้นของปีถัดไป และในการนี้ อาจลดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๓ ในปีถัดไปด้วยก็ได้

ถ้านายทะเบียนตรวจสอบรายงานตามมาตรา ๗๔ แล้วปรากฏว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จทั้งหมดหรือบางส่วน หรือไม่รายงานภายในเวลาที่กำหนดให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกเงินคืนจากหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และให้งดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๔ ในปีถัด ๆ ไป จนกว่าชำระคืนครบถ้วน

ส่วนที่ ๕

การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

มาตรา ๗๖ เงินและทรัพย์สินของพรรคการเมืองต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมือง และสมาชิกของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง

พรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ไม่ว่าในรูปแบบใด ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๗๗ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเลขาธิการพรรคการเมือง ที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นใดนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๖

หมวด ๔

การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

มาตรา ๗๘ พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

- (๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๙
- (๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๐

มาตรา ๗๙ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อ

- (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง ได้ภายในเวลาที่กำหนด
- (๒) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๓) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนดในมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง
- (๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย
- (๕) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๖) มีหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่อาจดำเนินกิจการของพรรคการเมืองได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๖) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับของพรรค

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรานี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๘๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๘๔

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการได้ส่วนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๘๑ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๘๐ ให้นายทะเบียนดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องพร้อมด้วยพยานหลักฐานเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว หรือจะมอบหมายให้

นายทะเบียนเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดดำเนินการช่วยเหลือ ในการดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำร้องขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี ก็ได้

มาตรา ๘๒ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียน ประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง ที่ถูกยุบนั้น

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วม ในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร ของพรรคการเมืองดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบตามบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะ ทางการเงินรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรค การเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหกเดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายใน ระยะเวลาดังกล่าวให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกเดือนโดยแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จแต่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพ หรือยุบมิได้

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองหรือ จำหน่ายทรัพย์สินของพรรคการเมืองเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นไม่มีเงินหรือทรัพย์สินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งจ่ายเงินจากกองทุนตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ทราบ

ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ถ้าในข้อบังคับพรรคการเมือง ไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการชำระบัญชี
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดมาใช้บังคับกับการชำระบัญชี
ของพรรคการเมืองโดยอนุโลม

หมวด ๖
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดแจ้งหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
โดยรู้ว่าเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
พรรคการเมืองหรือผู้ใดใช้ รู้เห็นเป็นใจ หรือสนับสนุน ให้บุคคลใดดำเนินการใด
ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าว

ผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้นั้น และในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่อง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญจะเห็นว่า การกระทำความผิด
ดังกล่าวเกิดจากการกระทำหรือสั่งการของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองแทนการยุบพรรคการเมือง หรือจะยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของบุคคลดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๘๕ ผู้ใดไม่มาให้คำชี้แจงหรือส่งเอกสารแก่นายทะเบียนตามมาตรา ๗
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดยื่นเอกสารการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓
อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๘๗ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ควบคุม ปลอ่ยปละละเลย
หรือมีส่วนรู้เห็น ให้สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๑
วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้
ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคห้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี แต่ไม่เกินห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทแต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ผู้ใดรู้ว่ามีกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคสอง และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๘ นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดแอบอ้างชื่อผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของตน หรือจัดทำทะเบียนสมาชิกอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือมาตรา ๕๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้ลงหรือขอลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีแต่ไม่เกินสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดโดยสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมือง หรือดำเนินการไม่ว่าด้วยวิธีใดให้เข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดรู้ว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็น กรรมการสาขาพรรคการเมือง แต่ยินยอมให้แต่งตั้งตนให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรรคการเมืองใดแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองโดยรู้ว่าผู้นั้น ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมือง ต้องระวางโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๕ พรรคการเมืองใดไม่ตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีแต่ไม่เกินสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๗ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดออกหนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๔๔ เป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๔๘ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการทำบัญชี ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๔๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๐ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ หรือมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๗ พรรคการเมืองใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๘ พรรคการเมืองใดไม่รายงานหรือรายงานเท็จอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๙ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมืองผู้ใดนำหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมือง ไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๗ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการกระทำความผิด ของพรรคการเมืองนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการ จนเป็นเหตุให้พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๑๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีด้วย โดยความผิดนั้นไม่มีกรณีที่ทำให้ศาลสั่ง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดดังกล่าวได้

เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน ระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๑๓ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณา สืบพยาน และอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้ แต่ไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะตั้ง ทนายความให้ต่อสู้คดีแทน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๔ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้นายทะเบียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่อ้างกล่าวนอกจากต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่าสามคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๓) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่ให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

(๔) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ซึ่งไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองให้เป็นอันพ้นจากสมาชิก และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองข้างต้น และให้ถือว่าพรรคการเมืองมีสมาชิกอยู่เท่าจำนวนที่มีหลักฐานการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนมีอำนาจเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นให้สอดคล้องกัน ถ้ามีสมาชิกพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงห้าพันคนให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันสิ้นสภาพไป

(๕) จัดให้มีทุนประเดิมให้ครบถ้วนตามมาตรา ๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ โดยในวาระเริ่มแรกให้ถือว่าพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งมีผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองมีจำนวนห้าร้อยคน ในกรณีที่พรรคการเมืองมีเงินหรือ

ทรัพย์สินอยู่แล้วจะกันเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการกันเงินภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

ระยะเวลาที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคสอง พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่จำเป็นก็ได้ แต่เมื่อรวมแล้ว ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อครบสามปีแล้ว พรรคการเมืองใดยังมีได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของนายทะเบียน ให้อุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัย

ม. ๑๑๕ - ๑๑๗ ตัดออก

มาตรา ๑๑๘ ให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกองทุนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๑๙ ให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดยังดำเนินการตามมาตรา ๑๑๔ ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๒๑ ให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม มาตรา ๕๕ และกำหนดวิธีการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๒๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อ การดำเนินการทางการปกครองหรือดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามกฎหมายประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การกระทำใดๆ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล มีอำนาจดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

มาตรา ๑๒๓ บรรดาผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น

ผู้ใดถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ถือว่าผู้นั้นถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๒๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เว้นแต่ในกรณีที่มีกรรมการการเลือกตั้งเหลือไม่ถึงห้าคน ระยะเวลาดังกล่าวมิให้นับรวมระยะเวลาที่มีกรรมการการเลือกตั้งไม่ถึงห้าคนเข้าด้วย

ในระหว่างดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของนายทะเบียน ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

.....